

TUNTOSARVI

N:o 6 1981

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 22 kertaa vuodessa

N:o 6

31 p:nä maaliskuuta 1981

7. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA

Pirjo Rissanen

TOIMITUKSEN OSOITE

35400 Länkipohja
puh. 935-31357

SISÄLLYS

Kuurotietoisuus	1
Palvelutaloa varten saatiin tontti	
Tampereelta	3
Ajankohtaista	4
Ilmoitus	5
Toimintakalenteri 1981	5
Asiaa vammaisten vuodesta	6
Näkövammaisten ammattikouluun	
uusien oppilaita	9
Lukijan kirjeitä	11
Kainuun opistolla 1981	12
Tietokilpailu	15
Kuurojen liitto järjestää sosiaaliset lomat	16
Orvokkeja äidille	18
Henkilökohtaista	19

KUUROTIETOISUUS

Pirjo Rissanen

Kuurotietoisuusaatteen ★levittäjä on Lars Åke Wikström. Hän on itse kuuro ja toimii ★asistenttina viittomakieltä tutkivassa työryhmässä Tukholman yliopistossa. Kuurotietoisuutta pohdittiin myös Pohjoismaisessa kuurojen kulttuuriseminaarissa, Tanskassa 1979. Asia on siis kovin uusi.

Aikaisemmin ajateltiin kuuroudesta hyvin kielteisesti. Kuuron kuuroutta ei hyväksytty, vaan kuuroa kuntoutettiin vuodesta toiseen. Kuurosta yritettiin kuulokojeen avulla tehdä kuuleva. Viittomakieli oli kielletty ja kuuron piti oppia puhumaan. Kuuroa arvosteltiin puhumisen mukaan. Arvosteleminen puhumisen mukaan tarkoittaa, että jos kuuro ei oppinut puhumaan hän oli mykkä. Mykkä taas oli raukka, jota säälitettiin, syrjittiin ja alistettiin. Tällainen mykkä kuuro oli monesti perheessä tai suvussa ilmainen piika. Jos sitten kuuro oppi puhumaan ei hänen arvonsa kovin paljon siitä kohentunut. Ihmisarvo jäi paljon alapuolelle kuulevien; hän oli edelleenkin vaikeavammaisen. Kuulevilla oli hyvin vähän tietoa kuuroista. Kuurot itse arvostelivat itseään kuulevien

mukaan. Omasta mielestään he kuuroina olivat huonompia ihmisiä. Kuurot ihailivat kuulevia koska he kuulivat. Kuurotietoisuus tarkoittaa, että vanhat ajatukset ja käsitykset kuuroista on **romutettava**. Nyt yritetään jakaa tietoa kuuleville kuuroista. Kuuroja opetetaan hyväksymään itsensä kuuroina ihmisenä yhteiskuntaan. Kuuron pitäisi oppia tiedostamaan omat ongelmansa omien kokemustensa mukaan, eikä sen mukaan mitä kuulevat hänelle sanovat. Jos kuuleva sanoo, että näin pitää olla niin kuuron pitää itse ajatella onko kuuleva oikeassa vai väärässä. Kuurolla on oikeus omaan mielipiteeseen ja sen ilmaisemiseen. Kuuron pitää olla ylpeä omasta viittomakielestä ja kuuron pitää oppia itse päättämään omista asioista ja ajamaan itse omia asioitaan.

- kuuron perusoikeus on viittomakieli
- päätavoite on kuuron omanarvontunnon kohottaminen
- kuuro on ihmisenä samanarvoinen kuulevan kanssa

PALVELUTALOA VARTEN SAATIIN TONTTI TAMPEREELTA

Inger Lindgren

Tampereen kaupunginhallitus päätti maanantaina **23.3.1981** varata kuurosokeiden palvelutaloa varten tontin Hervannan kaupunginosasta. Tontti on vuokratontti, mutta yhdistyksen ei tarvitse maksaa vuokraa niin kauan kuin kuurosokeat tarvitsevat tonttia palvelutaloon varten. Hervanta on kaunis uusi asuntoalue Tampereella. Siellä on ostoskeskus ja pankit ja posti sekä seurakuntatalo, kirkko ja jopa elokuvateatteri aivan kuurosokeiden tontin lähellä. Alueella asuu perheitä, opiskelijoita ja Invalidiliiton palvelutalon asukkaita. Kuurosokeiden palvelutalosta tulee rivitalotyyppinen niin, että jokainen sen asukas helpolla voi ulkoilla omassa pihassa. Tällä viikolla täällä yhdistyksessä tehdään raha-anomuksia. Talon rakentamista varten on anottava rahaa sekä Raha-automaattiyhdistykseltä että Asuntohallitukselta. — Televisio on päättänyt tehdä ohjelman kuurosokeiden palveluasumisesta. Ensin kuvataan norjalaisten palvelutalon elinolot ja tämän jälkeen televisio kuvaa muutamia suomalaisia kuurosokeita, jotka haluaisi-

vat asua palvelutalossa. Televisio seuraa myös palvelutaloasian edistymistä täällä Suomessa. Luultavasti ohjelma nähdään televisiossa ensi syksynä.

Toivottavasti kuurosokeiden ensimmäistä suomalaista palvelutaloa päästään rakentamaan jo ensi vuoden alussa. Arkkitehti Juha Kokko on jo tehnyt alustavat suunnitelmat (ensimmäiset suunnitelmat joita vielä kehitetään paremmaksi). Tarkoitus on rakentaa talo jossa kuurosokeat voivat viihtyä ja elää itsenäistä elämää. Talossa saatavia palveluja ovat esimerkiksi tulkki- ja opaspalvelut sekä ateriapalvelut kerran päivässä.

AJANKOHTAISTA

Suomi siirtyy kesäaikaan 29.3.1981. Jokainen suomalainen siirtää kelloa tunnin eteenpäin. Kesäaikana aurinko nousee aikaisin ja silloin työtkin voidaan aloittaa aikaisemmin. Illalla päästään töistä tuntia aikaisemmin ja on vielä monta tuntia senjälkeen valoisaa aikaa vapaa-ajan harrastuksiin. Kaikissa Euroopan maissa siirrytään kesäaikaan samalla tavalla kuin Suomessa.

ILMOITUS

Näkövammaisten Keskusliitto järjestää Turun retkeilypäivät kesäkuun ensimmäisenä viikonloppuna 6.-7.6.1981. Retkeilypäivä on osa kansainvälisen vammaistenvuoden päätapahtumaa. Retkeilypäivien suunnittelun päävastuu on Varsinais-Suomen alueyhdistyksellä. Kuurosokeilla on mahdollisuus osallistua päiville. Itse täytyy hankkia opas.

Päivien ohjelmassa tulee olemaan mm. päivä- ja iltajuhlia, liikuntatapahtuma, tutustumisretkiä Turun kaupungin ympäristön nähtävyyksiin, näytteilyitä ym. Myös jumalanpalvelus kuuluu ohjelmaan. Tarkoitus on järjestää ohjelmaa jokaiseen makuun.

Ilmoittautumiset tehdään Markku Vuoriselle puh. 921-335 547.

TOIMINTAKALENTERI 1981 TAPAHTUMAJÄRJESTYKSESSÄ

Hannu Laurell

1. 13.-14.06. Tandem-pyöräleiri (avoin)
2. 06.-07.06. Retkeily- ja virkistyspäivät (Turku)

3. 21.-27.06. Patikkaleiri (Huttula)
4. 18.-19.07. Yleisurheilun SM-kilpailut (Vierumäki)
5. 07.-09.08 Yleisurheilun valmennusleiri (Vierumäki)
6. 07.-09.08. Uinnin valmennusleiri (Vierumäki)
7. 13.-19.09. Patikka- ja vaellusleiri (Seitaranta)
8. 26.09. Onnela-hölkä (Onnela)

ASIAA VAMMAISTEN VUODESTA

OHo

Kaikille on varmaan tuttua, että vietämme YK:n kansainvälistä Vammaisten Vuotta. Suomessa tämän vuoden aikana halutaan selvittää, millaisia esteitä on vammaisen tiellä täyteen osallistumiseen ja tasa-arvoon vammattomien kanssa.

Suomen Vammaisten Vuoden komitea on pannut alulle neljä erilaista tutkimusta, jotka tapahtuvat eri puolilla Suomea. Oulun läänissä tutkitaan, miten vammaiset pystyvät käyttämään sosiaali- ja terveyspalveluja (siis esim. terveyskeskusten, sosiaalitoimis-

tojen jne.) Esteitä voi olla monenlaisia. Saattaa olla että vammaiset, esim. näkö- ja kuulovammaiset eivät edes tiedä kaikkien palvelujen olemassaoloa, eivätkä siksi voi niitä käyttää. Voi olla vaikkapa joitain avustuksia, joihin vammaisella olisi oikeus, mutta hän ei tiedä hakea kun ei ole kuullut koko asiasta. Toisenlainen este voi olla hankala pääsy johonkin paikkaan. On sellaisia terveyskeskuksia, joihin ei pääse pyörätuolilla, tai matka saattaa olla liian pitkä ja hankala. Kaikkia näitä esteitä siis tutkitaan tämän vuoden aikana Oulun läänissä ja ehdotetaan niihin ratkaisuja.

Kuopion läänissä vastaava tutkimus koskee vammaisten työhönsijoittumista ja asumista. Tässäkin on monenlaista selvitettävää. Johtuuko vammaisten työttömyys eniten yleisestä työttömyydestä, vai eivätkö työnantajat halua ottaa vammaista työntekijää muuten. Kuinka halukkaita vammaiset itse ovat saamaan työtä, miten vaikuttavat eläkkeitä koskevat säännökset jne. Myös suojatyön ja työkokeilun kehittämistä harkitaan ja tehdään kaikista havaituista tarpeista parannusehdotuksia. Vaikka nämä tutkimukset ovat alueellisia, tapahtuvat kukin yhden läänin sisällä, niistä saatuja tietoja voidaan jonkin verran yleistää muihin osiin Suomea.

Pohjois-Karjalan läänissä pitäisi tutkia mitä puutteita vammaisten koulutusasioissa nykyisellään on. Miten yleiset koulut soveltuvat vammaisten käyttöön ja mitä niissä pitäisi muuttaa, että ne sopisivat paremmin myös vammaisille. Koulutushan on vammaiselle erittäin tärkeää, että hän saisi paremmat kilpailuasemat yhteiskunnassa.

Neljäs Vammaisten Vuoden erillinen selvitys vammaisten osallistumisen ja tasa-arvon esteistä tehdään Uudella maalla, lähinnä Helsingin ja sen lähi-kuntien alueella. Se koskee kulttuuripalvelujen käyttöä sekä joukkoliikennettä. Tässä yhteydessä on luvattu tutkia mm. miten teattereiden, näyttelyiden yms. palvelut tulisivat paremmin vammaisten saata-ville. Tämähän merkitsisi esim. kuurosokeiden kohdalla tulkkipalvelujen tehostamista, näkövammaisten kohdalla asioiden kertomista nykyistä enemmän puhetta käyttäen ja liikuntaesteisten kohdalla tilojen muuttamista helpommaksi kulkea pyörätuolilla. Kulttuuripalveluihin kuuluvat myös monet opinto-muodot, esim. työväen- ja kansalaisopistojen harras-tuspiirit. On luvassa selvitys, miten niissä voitaisiin käyttää viittomakielen tulkkeja ja opintoaineistoa pistekirjoituksella. Myös kulttuuripalvelujen käyttö-opas erityisesti vammaisille on luvassa Uudellamaal-

la.

Ainakin edellä kerrotunlaiset selvitystyöt ovat siis käynnissä. Tulokset saattavat kuitenkin jäädä pelkiksi muistioiksi ja pinkoiksi paperia. Vammais-ten itsensä, heidän yhdistystensä asia on pitää silmälä tulevana vuosina, että parannusehdotukset toteu-tuvat.

NÄKÖVAMMAISTEN AMMATTIKOULUUN OTE-TAAN ELOKUUSSA ALKAVILLE KURSSEILLE OPPI-LAITA SEURAAVASTI:

Valmentava osasto

kuntoutuskurssi, kesto yksilöllinen
kaksivuotinen yleislinja (voi suorittaa peruskou-lun oppimäärän)

Hoito-osasto

hierojalinja, yksi lukuvuosi
kuntohoitajalinja, yksi lukuvuosi
lääkintävoimistelijakoulutuksen esikurssi, mikäli
AKH hyväksyy suunnitelmat

Käsityöosasto

harjansitojalinja, yksi lukuvuosi
 korihuonekalukurssi, yksi lukuvuosi
 kankaankutojalinja, kolme lukuvuotta
 verhoilijalinja, kolme lukuvuotta

Teollisuusosasto

metallilinja, kaksi lukuvuotta
 vaihtyöntekijälinja, yksi lukuvuosi
 pianonvirittäjäkoulutus, mikäli AKH hyväksyy
 suunnitelmat

Hallinnon ja palvelujen osasto

Yleisjakso, yhdestä puoleentoista lukuvuotta
 tavoitteesta riippuen
 erikoistumislinjat
 ohjelmoijalinja, kaksi lukuvuotta
 taloustyöntekijälinja, yksi lukuvuosi

Kouluun haetaan käyttämällä sosiaalilautakunnista
 saatavia invalidihuoltolomakkeita 1 b, 2 ja 3, joihin
 liitetään virkatodistus ja jäljennös viimeisestä koulu-
 todistuksesta. Hakemus toimitetaan koulun rehtoril-
 le osoitteella: Näkövammaisten ammattikoulu,
 02600 Espoo 60. Hakemukset on toimitettava huh-
 tikuun loppuun mennessä.

LUKIJAN KIRJEITÄ**PEURAT KUHMOSSE**

Leevi Haverinen

Täällä Kuhmossa näkevät paljon peuroja. Kuhmosta
 lentiiraan menevän tien varrella on iso Lentuan järvi.
 Siellä käy talvikalastajia paljon. He näkevät siellä jär-
 vellä suuria peuralaumoja. Helmikuun 21 päivä näke-
 vät tuttavani kävivät siellä järvellä kalastamassa ja
 näkivät kun iso peuralauma makasi siellä järvellä.
 Laumassa oli n. 200 peuraa. Siellä seudulla asuvat ih-
 miset kuulema vievät heiniä ja levittelevät sinne jääl-
 le. Peurat syövät sitten niitä heiniä jäällä kulkies-
 saan. Peuroja varmasti tulee itärajan takaa. Aikai-
 sempina vuosina ei kuulema ole ollut näin paljon
 peuroja Kuhmossa. Peurat jaksavat kahlata paksussa-
 kin lumessa. Täällä on lunta tasaisilla paikoilla toista
 metriä. Näkevät tuttavani ovat todella ihmetelleet
 noin suuria peuralaumoja.

KAINUUN OPISTOLLA 1981

Apo

Kas Kainuussa me kerran, oltiin viikon verran.

Kuurosokeian oli – kurssi tää.

Se oli maaliskuussa, ★varhaiskevään suussa,
paksut lumet peitti maan.

Alkukysymykset liittyi vointihin, sitten kohta pääs-
tiin ★kommunikointihin.

Kun Kaija Salekari, lausui sanan pari; Tervetulleeks
kaikki vaan.

Opetusohjelmassa, päivän toiminnassa, käsitteillä oli
monta ainetta.

Oli tosi mieltä, piste- elekieltä, harrastuksenpai-
netta.

Vaan ei ehdi stressi tulla esille, kun päästiin saunaan,
uimaan allasvesille.

Myös käytiin hiihtämässä lähellä vaan tässä, kunto
pääsi esille.

Kun loppuu kaikki kuulo, ai auta pelkkä luulo –
paras opetella silloin on viittomaan.

Jos näkö ompi musta, pistekirjoitusta sormet

sopeutuvat tuntemaan.

Molemmat nää vamat jos liittyy yhtehen, suurenee
vain muutos★elon vyyhtehen.

Siksi tarpeen tullen Kaija sanoo sullen: Lähdetään-
päs kurssille.

Oli retki Vuokatille, sairaalaan ja sille seurakunta-
talon kahville.

Kysymykset tehtiin, kuvat saatiin lehtiin, asioita
pahville.

Päivä kului nopeasti kohti loppua, syömään menos-
sakin oli pientä hoppua.

Retken päätteheksi, joku vielä keksi, paistetaanpas
makkarat.

On tässä nimilista kurssiohjaajista ★sillai kun ne mie-
leen muistuvat.

Avilan Marja-Leena, Hassisen pelkkä Leena, Hilikka
Yli-Penttilä ja Helena Väyrynen, Maija Haapalainen,
Pekka Liimatainen, Pirjo Rissanen ja Briitta Ruta-
nen. Kaikilla näillä on muistot mielessä, ei kotiin
luokse armaan mee rumat kielessä. No joskus pinna
katkee, kiukkuhansa ratkee, mutta sehän on jo
tuttua.

Ja sitten onkin vaihe, saada laulun aihe kurssilaisten nimistä ja muustakin.

On vaikea tää aihe, lyhyt kurssivaihe, vaikka katsois asioita noin puustakin.

Mainitaanpas ensin perhe Halonen. Tuula, Eija, Päivi myös isä iltaisin.

Tähän lisäksi Maija, Oravaisen Raija, Hilda Huotari ja Elsa Heikkilä. Lauri Oikarinen, Leevi Haverinen, Alpo Sipola ja Paula Virkkunen.

Onnen teille toisin enemmän jos voisin, kuin pistää jumpalle ja viedä lenkille.

Mutta mahtaa tässä tulla kursejakin taas. On niistä kova tarvis täällä Suomen maas. Niitä nyt odotamme, laulun lopetamme.

Jatkamme sit toisten taas.

TIETOKILPAILU

Ossi Jalo

1. Mikä on Suomen pinta-alaltaan suurin kunta?
2. Montako kaupunkia on Suomessa?
3. Kuka on Suomen ulkomaankauppaministeri?
4. Kuka on USA:n ulkoministeri?
5. Montako liputuspäivää on helmikuussa?
6. Milloin on palmusunnuntai?
7. Kuka on Suomen Kuurosokeat ry:n lasten kuntoutussihteeri?
8. Kuinka paljon ihmissydän suunnilleen painaa?
9. Mikä oli Moskovan olympiakisojen lempinimi?
10. Kuka on Suomen arkkipiispa?
11. Kuinka kauan Suomen presidentti Urho Kekkonen on toiminut presidenttinä?
12. Ketkä perustivat Suomen Kuurosokeat ry:n?

Oikeat vastaukset viimeisellä sivulla.

KUUROJEN LIITTO JÄRJESTÄÄ SOSIAALISET LOMAT 1981

KENELLE

Sosiaaliset lomat on tarkoitettu vähävaraisille kuuroille ja heidän perheilleen, jotka eivät voi muuten lomaila. Kaikille kurseille voi tulla kaikenikäisiä, vaikka pääasiallinen ryhmä onkin ilmoitettu lomajaksot-osassa.

LOMAJAKSOT

Vuonna 1981 järjestetään seuraavat lomajaksot:

Malminharjulla:

- 20.-26.7. pääasiassa perheille ja nuoremmille yksinäisille kuuroille
- 10.-16.8. eläkeläisille
- 23.-29.12. joulunvietto kaikille

Nurmeksen evankelinen opisto

- 20.-26.7. pääasiassa perheille ja nuoremmille yksinäisille kuuroille

Kaikki lomat ovat 7 vuorokauden mittaisia.

OHJELMA

Loman aikana järjestetään opinto- ja virkistystoimintaa.

MITÄ MAKSAA

Aikuiset maksavat lomastaan (täysihoito) 15 markkaa vuorokaudessa, lapset 10 markkaa. Poikkeustapauksissa loma voi olla täysin ilmainen.

Matkat korvataan 50 markkaa ylittävältä osalta.

Eläkeläisleirit niille, joille ei varallisuuden perusteella voida myöntää sosiaalista lomaa, maksavat 380 markkaa.

ANOMINEN

Lomaa anotaan loma-anomuskaavakkeella, joita saa sosiaaliohjaajilta ja Kuurojen liiton toimistosta. Anomuksessa tulee olla kahden henkilön suositus, joiden tarkoituksena on varmistaa, että anoja todella tarvitsee sosiaalisen loman.

Anomusten tulee olla Kuurojen liiton toimistossa 1 kuukausi ennen aiottua loma-aikaa.

ILMOITTAUTUMINEN

1 kuukausi ennen loma-aikaa

KUUROSOKEAT

Kuurosokeat ovat tervetulleita kaikille näille lomajaksoille oman valintansa mukaan (erityistä kuurosokeiden lomaviikkoa ei järjestetä.)

ORVOKKEJA ÄIDILLE

Kaksin kulkevat he hiljaa kevään tietä tuoksuva.
 Tyttö äitiänsä ohjaa, he vaiti vaeltaa. Äiti kas, hän mitään ei nää, siksi tyttö kuvailee kukkakimppua niin sievää jota ihailee. Äiti pieni orvokit kukkahan jo saa – niin kauniina ne jälleen kukoistaa, taivaansini niiden kai värjää kukinnon. Äiti pieni hymyää jo kevät tullut on. Jos sä äiti kulta hetken oottelet, orvokit saat multa kauniit siniset. Äiti kukat ottaa ja kiittäin sukon suo tyttärelleen, joka kevään viestin hälle tuo.

Kirkas kyynel helmen lailla poskellensa vierähtää.
 Elo paljoa on vailla, vain synkkää pimeää. On kevään aika kaunein heille, mut hän voi sen vain aavistaa.
 Siksi haavekuvain teille mieli vaeltaa. Äiti pieni . . .

HENKILÖKOHTAISTA

Kiitän teitä kaikkia, jotka muistitte minua 50-vuotispäivänäni.

Kalevi Kuikanmäki

VASTAUKSET TIETOKILPAILUUN:

1. Inari
2. 84
3. Esko Rekola
4. Alexander Haig
5. 2
6. 12.4.81
7. Marja-Leena Saarinen
8. 300 g
9. Misha
10. Mikko Juva
11. 25 v
12. Inger ja Kaija

MITÄ SANA TARKOITTAÄ:

levittäjä = henkilö, joka kertoo muille ihmisille tärkeistä asioista

asistentti = avustaja

romutettava = unohdettava

varhaiskevään suussa = ennen kevättä

kommunikointihin = keskustella ihmisten kanssa

stressi = ruumiillinen ja henkinen väsymystila

elon vyyhtehen = ihmisen elämässä

sillai = murrekana tarkoittaa sillä lailla